

OBSAH

Předmluva	9
I. díl Průmyslové dělnictvo 1938–1945	
Stanislav Kokoška a kolektiv	
1. Literatura a prameny	13
2. Předehra 2. republiky	31
2.1. Proti nezaměstnanosti	33
2.2. Bez politické reprezentace	44
3. Ve jménu národní jednoty	61
3.1. Pod tlakem Národního souručenství	66
3.2. Komunisté v akci	80
3.3. Fašisté nastupují	92
3.4. Zglajchšaltování protektorátních odborů	100
4. Systém nucené práce v Protektorátu Čechy a Morava	108
5. Stávkami proti okupačnímu režimu	127
6. Na výsluní propagandy	145
6.1. Proti lichvářům a keřasům	146
6.2. Závodní apely	153
6.3. V zemi zázraků	166
6.4. Polévková akce a závodní stravování	176
6.5. Odkaz Reinharda Heydricha	192
7. Rezervní dělnická armáda	203
7.1. Ženy v protektorátním průmyslu	218

8. Odvrácená strana práce	231
8.1. Pracovně výchovné tábory	240
8.2. Pod dohledem gestapa	249
9. Vstříc nové budoucnosti	259
9.1. Transformace protektorátních odborů	265
9.2. Proměněná společnost	271

II. díl Průmyslové dělnictvo 1945–1948

Dušan Janák a kolektiv

Úvod	277
1. Literatura a prameny	288
Dušan Janák	
1.1. Odborná literatura	288
1.1.1. Česká historická a sociologická literatura	288
1.1.2. Slovenská, německá a polská literatura po roce 1989	306
1.2. Prameny	313
1.2.1. Archivní prameny	313
1.2.2. Jiné prameny	316
2. Průmyslové dělnictvo ve světle statistik	319
Dušan Janák	
2.1. Úskalí statistik	319
2.2. Průmyslové dělnictvo v letech 1945–1946: znárodnění a migrace ...	322
2.2.1. Hlavní trendy vývoje průmyslové zaměstnanosti v českých zemích	322
2.2.2. Hledání nových pracovních sil	327
2.2.3. Nesplněná očekávání dělníků: znárodnění a národní správy	328
2.2.4. Pokles produktivity práce a profesně kvalifikační struktury průmyslového dělnictva: příčiny a důsledky	332
2.3. Dvouletý plán a změny ve struktuře průmyslového dělnictva (1947–1948)	336

2.3.1. Výsledky národní mobilizace pracovních sil v průmyslu v českých zemích	336
2.3.2. Likvidace průmyslu v pohraničí	338
2.3.3. Zaměstnávání slovenských a zahraničních dělníků: nezbytnost nebo pochybná investice?	342
2.3.4. Extenzivní rozvoj průmyslu a neúspěšné snahy o zvýšení výkonnosti dělníků	347
2.3.5. Snižování úrovně profesně kvalifikační struktury průmyslových dělníků jako dlouhodobý trend	351
2.4. Nucená práce v průmyslu	357
2.4.1. Nucená práce a pracovní povinnost po roce 1945	357
2.4.2. Nasazení německých válečných zajatců	359
2.4.3. Vězeňské pracovní oddíly v průmyslových závodech	364
2.4.4. Od proklamací k represím: Pracovní povinnost před únorem 1948 a po něm	366
2.4.5. Vznik táborů nucené práce	369
3. Politické strany, průmyslové dělnictvo a management	373
Jakub Šlouf, Jiří Kocian	
3.1. Vztah KSČ k průmyslovému dělnictvu a managementu továren	374
Jakub Šlouf	
3.1.1. Politika KSČ vůči průmyslovému dělnictvu	374
3.1.2. Stranické organizace v továrnách	378
3.1.3. Obsazení řídicích pozic ve znárodněném průmyslu	381
3.1.4. Politické konflikty v továrnách	388
3.1.5. KSČ a dělníci po únoru 1948	390
3.2. Dělníci a průmyslové závody v politice a programech poválečné ČSNS ...	391
Jiří Kocian	
3.2.1. Národně socialistická strana – obnova a politika	391
3.2.2. Závodní organizace a vnitřní výstavba národně socialistické strany	394
3.2.3. Politické konflikty s odbory o konfiskáty	396
3.2.4. Postavení dělníků a zaměstnanců	398
3.2.5. Likvidace ČSNS po únoru 1948	403

4. Odbory a průmyslové dělnictvo	406
Jiří Pokorný	
4.1. Formování jednotných odborů (1945–1946)	406
4.1.1. Počátky nových odborů	406
4.1.2. Nová odborová politika a problémy s ní spojené	409
4.1.3. Organizační výstavba	412
4.2. Jednotné odbory a politické strany	416
4.3. Dělníci, závody a odborové svazy	419
4.3.1. Pracovní síly, brigády a pracovní soutěžení	419
4.3.2. Závodní milice	424
4.4. Po únoru 1948	426
5. Závodní a podnikové rady	429
Lubomír Hlavienka, Jakub Šlouf	
5.1. Závodní rady v letech 1945–1948	430
Lubomír Hlavienka	
5.1.1. Revoluční období: od „očisty“ závodů ke znárodnění	431
5.1.2. Ve znamení spolupráce (podzim 1945 – podzim 1946)	439
5.1.3. Konflikty, politické spory, stávky (podzim 1946 – únor 1948)	443
5.1.4. Likvidace samosprávných závodních rad po únoru 1948	453
5.2. Poválečná „očista“ průmyslových závodů	456
Jakub Šlouf	
5.2.1. Asociální jednání	460
5.2.2. Vyšetřující komise závodních rad	463
5.2.3. Ústředí vyšetřujících komisí	466
5.2.4. Odvolací senáty krajských odborových rad	468
5.2.5. Důsledky „očisty“	469
6. Stávkové hnutí v průmyslu	475
Dušan Janák	
6.1. Obraz stávek v marxistické historiografii: fikce a skutečnost	475
6.2. Výzkum stávek po roce 1989	484
6.2.1. Nová literatura o stávkách 1945–1948	484
6.2.2. Výsledky archivního výzkumu	486
6.3. Teoretická východiska a typologie stávek	492

6.3.1. Základní terminologie a typologie stávek v letech 1945–1948 ...	492
6.3.2. Specifické problémy stávkového hnutí a řešení pracovních konfliktů po roce 1945	497
6.4. Vývoj stávkového hnutí v průmyslu v českých zemích	500
6.4.1. Stávkové hnutí v Československu v letech 1945–1948 v číslech ...	500
6.4.2. Hlavní etapy a stávkové vlny v průmyslu v českých zemích ...	503
7. Péče o zaměstnance v závodech	512
Jiří Pokorný, Lubomír Hlavienka, Anna Jonáková, Alžběta Kratinová	
7.1. Zásobování a závodní stravování	512
Anna Jonáková, Alžběta Kratinová	
7.1.1. Zásobování	512
7.1.2. Závodní stravování	516
7.2. Sociálně zdravotní a bytová problematika	519
Anna Jonáková, Lubomír Hlavienka	
7.2.1. Sociálně zdravotní péče v závodech	519
7.2.2. Bytová problematika	521
7.3. Volný čas dělníků	523
Jiří Pokorný	
7.3.1. Tělovýchova v závodech	525
7.3.2. Školy práce	526
7.3.3. Závodní kluby	529
7.4. Rekreace	531
Alžběta Kratinová	
8. Brněnští dělníci v roce 1947: sociologický exkurz	534
Dušan Janák ml.	
8.1. Sociologický výzkum města Brna z roku 1947	534
8.2. Teoretická a metodologická východiska analýzy archivovaných dat	536
8.2.1. Teoretická východiska analýzy archivovaných dat	536
8.2.2. Metodologie výzkumu a charakteristika vzorku vstupujícího do analýzy	538
8.3. Brněnské dělnictvo ve světle dotazníkového šetření z roku 1947	541
8.3.1. Základní sociodemografické charakteristiky	541

8.3.2. Materiální podmínky života brněnského dělnictva ve světle dotazníkového šetření z roku 1947	546
8.3.3. Kulturní odlišnosti brněnského dělnictva ve světle dotazníkového šetření z roku 1947	548
8.4. Perspektiva dalších výzkumů	552
Závěr	555
Seznam zkratk	564
Seznam tabulek a grafů v 1. dílu	567
Seznam tabulek a grafů ve 2. dílu	569
Seznam pramenů a literatury	571
Summary	601
Jmenný rejstřík	606
Místní rejstřík	614